

Māra Ozola

Ala

Mēs neviens nevaram pareģot, kas notiks pēc dažām minūtēm, dienām vai gadiem, un grāmata pierāda, cik ļoti nesagatavota sabiedrība būtu, ja notiktu TAS. Grāmata notur intrigu visā tās garumā, jo notikumi ir tā savīti un pietuvināti realitātei (ja tā notiktu), ka lasītājs vēlas noskaidrot kā TAS beigsies! Stāsts pierāda, ka apstākļi un vēlme izdzīvot spēj mainīt cilvēku. Mēs neviens neesam pasargāti no nezināmā. Lai kas arī notiktu, svarīgākais ir saprast, ka Mīlestība ir mūžīga!

Krišs Treikals, 12. klases skolēns

Man visinteresantākais likās tas, ka viņi sāka, varētu teikt, jaunu ēru. Un viņiem bija jāsastopas ar visādām grūtībām, lai sasniegtu savu mērķi.

Gusts, 5. klases skolēns

Šī mācību gada sākumā esmu izlasījis Māras Ozolas grāmatu “Cietoksnis”. Esmu patīkami pārsteigts, jo tā bija pirmā grāmata, kuru lasot baudīju un arī sekoju visiem notikumiem līdzī. Izlasot grāmatu, varēju viegli visu pārstāstīt, un pat prezentēt klases priekšā. Turpmāk gribu izlasīt arī citas viņas grāmatas. Tāpēc vēlos, lai to tulkotu citās valodās, lai citi pasaules iedzīvotāji varētu izlasīt.

9. klases skolēns

valsts pārbaudes darbā latviešu valodā

Ļoti piemērota grāmata jauniešiem. Viegli uztverama un saprotama. Noteikti ieinteresē lasītāju ar katru lapas pusi arvien vairāk un vairāk. Ieteiktu visiem izlasīt.

Paula Retiķe, 11. klase

Manuprāt Māras Ozolas stāsts “Ala” ir aizraujošs piedzīvojums ne tikai jauniešiem, bet arī pieaugušajiem. Lasīju stāstu ar aizrautību divās brīvajās dienās, pirms vairāk nekā gada un pirmajā darba dienā Latviju un pasauli pāršalca ārkārtējā pandēmijas situācija Covid-19 ēnā. Sirreāla sajūta mani nepameta vairākas dienas. Nekas nav neiespējams! Bailes, neziņa...

Tā, kā esmu skolotāja, ar interesi sekoju Māras didaktiskai pieejai jauniešiem, viņu personībām, audzināšanai. Neuzspiežot darīt, bet nostādīt izvēles priekšā. Tā ir atslēga katra jaunieša motivācijai izvēlēties “darīt” nevis “varbūt labāk nedarīt”. Interesants stāsts gada griezumā, ietverot mūsu gadskārtu tradīcijas.

Inita Embrekt, skolotāja

Māras Ozolas grāmatā „Ala” ir pietiekami daudz notikumu un pārsteigumu, lai lasītājs nespētu nolikt grāmatu malā. Sižeta pavērsieni mani aizrāva līdz pat pēdējai lappusei.

Kaija Brisone, skolotāja

Teksts *Māra Ozola*

Mākslinieciskais noformējums *Valentīna Gašpuite*

Maketēšana *Sandra Štikāne*

Redaktors *Silvija Ozola*

Izdevējs *MontMasca*

© SIA MontMasca, 2021

ISBN 978-9934-9039-0-8

Vairāk informācija par grāmatu un autori skatīt maraozola.lv

*Skolotāja
Māra Ozola*

Māra Ozola

Ala

Pēdējie cilvēki uz Zemes –
tepat Latvijā

EKSKURSIJA UZ ALU

Marta pagāja dažus soļus dziļāk Alā un saviebās – iekšēji, jo patiesībā sejā nepakustējās ne vaibsts. Tas gan bija ieraduma pēc, jo neviens tikpat neko nemanītu: pirmkārt, viņa stāvēja ar muguru pret gaismu, otrkārt, neviens neskatījās, treškārt, kuram gan interesēja skolotāju pārdzīvojumi, patika vai nepatika, ja katrs ir pilnīgi aizņemts ar sevi vai pretējā dzimuma objektu. Marta varētu kaut izkārt mēli, tas nesaistītu uzmanību ne uz mirkli. Ak, šie pusaudži! Viņus taču varēja vest, kur vien grib, rādīt jebkādas pasaules brīnumus, tik un tā šie pirmajā izdevīgajā gadījumā salīdīs vienā čupā, bakstīsies, spaidīsies un spiegs, skolotājs varēja vēl būt gluži apmierināts, ja netika cilātas pudeles un cigaretes. Tikpat labi viņus varētu apvest trīsreiz ap kādu krūmu pie skolas, sarīkot pikniku – pasākums būtu novadīts, vilks paēdis un kaza (tas ir, skolotāja) dzīva. Bet nē, šie blēži nez kāpēc tādām variantam nepiekrita. Viņi gribot tak kaut ko redzēt un piedzīvot, tāpēc esot jāiet kaut kur tālāk. Kaut vai uz Alu. Nu, labi, atnācām, laipni lūgti! Kas par to, ka te katrs izcilnītis vai iedobums pazīstams līdz pēdējam – cik reižu nav būts visos skolas deviņos gados! Tas nekas, tik un tā patīkot. Kā nu ne – dziļumā ir tumšs un pašaus, gribot negribot kādam uzskriesi virsū. Un tad beidzot var spiegt, cik uziet – nevienam netraucē, skolotājs jau nav cilvēks, un tūristi no tik skaļām grupām turas pa gabalu, pagaidīs, kamēr būs izlīduši ārā.

Juzdama, ka gar pēdām sāk lodāt vēsums, Marta saviebās pa īstam. Šito stulbo priekšniecības ideju – iet pārgājienā, kad sniegs mežos vēl nav nokusis un aukstums jūtami kož kaulos! Bet nevar pat kādam paņaudēt un pasūdzēties – pati nobalsoja līdz ar citiem, ka piekrīt. Jau tā tik daudz stundu izkrita bērnu slimošanas dēļ (gripa šogad gāza visus pāc kārtas), arī svētki un pasākumi prasīja savu. Kaut kā galā ar mācību vielu tak jātiek. Ja nu reiz nebūs elektrības un stundas tāpat nevarēs noturēt, tad vismaz ietaupīs tās uz pavasara pārgājiena rēķina. Bet nu jāsamierinās, siltās saules un zaļās zālītes vietā jāiztiek ar vēsumu un mitru žurgu zem kājām. Nekas, cilvēki karu pārcietuši, no Sibīrijas pārnākuši, vai nu mēs šo dienu neizturēsim. Kaut tikai neviens atkal nesaslimtu – šie devītie nebija no stiprajiem ne veselībā, ne mācībās.

Doma par eksāmeniem, kas strauji tuvojās, lika noskurināties. Kā lai viņus ar godu dabū ārā no skolas? Šitos slaistus un nezinišus (nu labi, labi, tas drusku pārspīlēts, bet var tak kādreiz to atļauties)! Ak, Dievs, kaut nu notiktu brīnums un eksāmeni nebūtu jāliek vai vismaz pār bērniem nāktu saprašana, ka jāsāk mācīties! Kur nu, gaidi ar maisu! Viss ir tik nenovēršami kā gadalaiku maiņa. Un arī atkārtojas kā gadalaiki katru gadu, tikai bērnu zināšanas nez kāpēc arvien slīd uz leju, lai skolotājs, nabadziņš, vai izstiepjās!

Spieģšana kļuva skaļāka. Meiteņu balsīm bija pievienojušies divu puīšu nenobriedušie baritoni. Pabira arī lamuvārdi divās valodās. Izpriecās draudēja pārāugt ķildā. Tas viņiem arvien gāja ātri. Marta nopūtās. Droši vien atkal Stefans. Laiks iejaukties. Uzmanīgi laipodama, viņa devās dziļāk Alā. Mazais bariņš sagaidīja ar daudzbalssīgu sūdžību kori: skolotāj, viņš man..., skolotāj, es tikai..., skolotāj, es nemaz... Neviena no tām nebija nopietni domāta, viena vienīga draiskošanās. Pat vismazākais bija pastiepies pusgalvu pāri Martai, dažs

jau gandrīz pieaudzis, bet prāts kā jauniem kumeļiem. Ak tu tētīt, kad reiz viņi pieņemsies gudrībā?!

Vai tiešām arī es tai vecumā biju tikpat glupa – Martai iesāvēs prātā doma. Viņa jau gribēja to padzīt un sākt bārties, tomēr doma tā kā aizķērās aiz atmiņu stūrīša. Jā, tiešām, biju – nācās atzīt. Tikai nespiedzu tik traki un pret puikām izturējos nopietnāk. Šolaiku bērni vispār bija daudz atklātāki savās jūtu izpausmēs. Tam ir gan savi plusi, gan mīnusi. Reizēm likās, ka brīvā uzvedība kā mašīna bez bremzēm nes tos pretī neizbēgamai katastrofai. Tomēr citreiz par spīti tam, ka draudzība likās pazaudējusi robežu ar familiaritāti, autobusa otrā galā saklausītais “Čau, skolotāj, nāciet pie mums!” patīkami sildīja sirdi. Nu ko, atlika cerēt, ka gan jau dzīve izmācīs.

Dzīve ar savu mācību tomēr kavējās, nācās vien ķerties pie lietas pašai – šoreiz pie labas uzvedības mācības. Kas jādara – jādara. Marta ievilka elpu, ierasti vienaldzīgu seju atvēra muti un...

BRIESMĪGAIS NOTIKUMS

Tad notika Tas. Viss sākās ar briesmīgu troksni. Tas nebija ne sprādziens, ne rēkoņa, ne svilpoņa, bet it kā viss reizē. Tas nesa līdzi kaut ko šausmīgu, nesaprotamu. Aizkrita ausis, miglojās acis, vispirms uzmetās zosāda, tad sākās briesmīgi drebuļi. Aptvērusi rokām galvu, Marta saļīma zemē. Krītot viņa vēl redzēja, ka visi bērni, tāpat ausis saķēruši, sabrūk nožēlojamā kaudzītē. Diviem acīs paspēja iezīmēties briesmīgs, neatbildams jautājums un sauciens pēc palīdzības. Tad viss pazuda. Samaņu pavisam Marta tomēr nezaudēja. Varēja just, cik briesmīgi sāp galva un raustās viss ķermenis – gluži kā krampjos.

Arī kaut kādas domu paliekas vēl darbojās, likās, it kā viena galvas puse strīdētos ar otru.

– Atomsprādziens!

– Nē, tas būtu citādi.

– Kā tu zini?

– Mums tak podpolkovņiks Nagliņš mācīja, civilajā aizsardzībā.

Vienpadsmitajā klasē. Neatceries? Tad ir triecienvilnis, karstuma vilnis un visbeidzot radiācija.

– Kas tad tas ir?

– Nezinu. Kaut kas jauns.

– Karš?

– Varbūt.

– Un radiācija? Būs?

– Nezinu. Tad jau redzēs.

– Vai tad mēs vēl kaut ko redzēsim?

– Redzēsim. Re, jau paliek gaišāks.

– Bet kur ir bērni?! Manējie, mazie un lielie?!

– Tagad par to ne. Vēlāk, vēlāk! Tagad jāpilda pienākums.

– Bet vai es to spēšu?

– Spēsi. Tev jāspēj. Te arī ir bērni. Savējiem tu nevari līdžēt. Šiem varbūt vēl vari.

Varbūt. Tas izskrēja cauri smadzenēm, liekas, vienā mirklī, kaut gan droši vien vilkās daudz ilgāk. Tādā pašā secībā viss rimās. Pamazām pārgāja drebuļi, atstādami stīvumu muskuļos. Atgriezās redze. Bet dzirde? Nevarēja saprast. Vienīgais, ko varēja uztvert, bija klusums. Briesmīgs klusums. Tad parādījās kāda skaņa. Sākumā klusa, tad pastiprinājās, it kā tās radītājs pamazām atgūtu drosmi. Tā bija vairāku cilvēku saraustīta, drudžaina elpošana. Bezveidīgā roku, džinsotu kāju, vējjaku un galvu čupiņa pamazām atdzīvojas, sakustē-

jās, bet vēl turējās kopā, it kā tā justos drošāk. Beidzot ieskanējās aizsmakusi, apslāpēta balss – tā pati, kas vēl pirms maza brītiņa tik jautri bija klaigājusi:

– Eu, kas tur guļ man virsū! Rāpjas nost, es nevaru paelpot!

Alberts. Viņš bija no tiem puišiem, kas izskatās jaunāki par saviem gadiem, un Dievs vai daba kompensācijai bija devis drošu, vīrišķīgu balsi un prasmi to likt lietā. Arī šoreiz tā palīdzēja. Bēdīgā cilvēku detaļu kaudzīte pamazām pārvērtās atsevišķos indivīdos, kas lēni rausās kājās. Arī Marta attapās – būtu laikam kaut kas jādara. Bet ko šajā situācijā iesākt? Vispirms der piecelties, protams, ja izdosies. Izdevās. Vēl paspēja neviļus nopriecāties, ka nokritusi alas sausajā daļā un drēbes nav pārāk slapjas. Sažņaugtās rokas pasargājušas no dubļiem galvu. Zem vējjakas spraucās drēgnums. Bērni spiedās tuvāk. Liekas, nevienam nekas īpaši ļauns nebija noticis. Tumsā spīdēja izbijušās un jautājošas acis. Intra pirmā pārtrauca klusumu. Viņa jau vienmēr uzņēmās iniciatīvu, kaut gan klasē puišu bija daudz vairāk. Varbūt tieši tāpēc.

– Skolotāj, kas tas bija?

– Nezinu. – Marta atsēca. Izdzirdējusi savu balsi, attapās, nokremšļojās un atkārtoja puslīdz parastā tonī:

– Nezinu. Iesim ārā, paskatīsimies. Pagaidiet, es iešu pa priekšu.

Pateikt bija vieglāk nekā izdarīt. Kādas neredzamas saites sapina kājas un vilka atpakaļ. Tas nebija fiziskais vārgums, nē. Tās bija visparastākās bailes. Tur – ārpusē – nekas labs nebija gaidāms. Un tomēr priekšā spīdēja gaisma.

Katrs solis, kas veda pretī Alas izejai, veda pretī domām, ko gribējās atbīdīt tālāk. Bērni, bērni, kur tie ir? Vai viņiem viss kārtībā? Vīrs un trīs lieli dēli bija galvaspilsētā – cits darbā, cits mācībās. Mazie – dvīņu meitenes un pastarītis – pārgājienā katrs ar savu klasi,